

"Bir tek cilve-i irade ve o kanun-u emrî ziya, hararet, hava gibi dağılıp her yere gitmiyor. Çünkü gittiği yerlerin ortalarındaki uzun mesafelerde ve muhtelif masnulara hiçbir iz..." İntişar suretinde olmak ile vahdete delil olmasını açar mısınız?

Üstad hazretlerinin ruhla alâkalı tespitlerinden konumuza ışık tutacak bir bölüm:

"İnsanın, nasıl, ruhu bütün cesedine öyle bir münâsebeti var ki, bütün âzâsını ve eczâsını birbirine yardım ettirir. Yani, irâde-i İlâhiye cilvesi olan evâmîr-i tekviniyeye ve o emirden vücud-u haricî giydirilmiş bir kanun-u emrî ve latîfe-i Rabbâniye olan ruh, onların idaresinde, onların mânevî seslerini hissetmesinde ve hâcâtlarını görmesinde birbirine mâni olmaz; ruhu şaşırtmaz."

Ruh, kendisindeki hayat sıfatıyla beden her organının, her hücrenin yanında hazır. Ancak, hayatın bütün bedende hükmetmesi ziyanın, ısının yahut havanın her tarafa yayılması gibi değildir. Aynen öyle de, çekirdekdeki ukde-i hayat dahi ağacın her tarafında bulunmakla birlikte bu keyfiyet havanın, ziyanın veya ısının yayılması gibi değildir. Ondaki hayat, bütün yapraklarda, çiçeklerde, meyvelerde de aynen bulunur. Âdetâ bu ağacın ruhu hükmünde olan merkezdeki kanun her bir meyvenin ve yaprağın yanında zamansız ve mekânsız olarak bulunuyor.

On Altıncı Söz'de nuranînin akislerinin onun aynı olduğu ancak aynaların kabiliyetine göre temessül ettiği kaydedilir ve misal olarak Cebrail aleyhisselam verilir. O nuranî varlık, bir anda çok yerlerde aynen bulunur. Yine Lemaat'ta bu "aynen bulunmaya" misal olarak "kelime" verilir. Yani konuştuğumuz bir kelime bütün kulaklara aynen gider. Kulaklara giden kelime bizim konuştuğumuz kelimenin sûreti yahut aksi değil, bizzât kendisidir. İşte, ukdenin hayatıyeti de ağacın tamamında aynen kendini gösterir. Bu hayatlar ukdedeki hayatın akisleri, timsalleri, misalleri değil, bizzat kendisidir.

"Ve o bir tek cilve-i irade ve o kanun-u emrî ziya, hararet, hava gibi dağılıp her yere gitmiyor."Hattâ denilebilir ki, o cilve-i irade, o kanun-u emrî, o ukde-i hayatiye her birinin yanında bulunur, hiçbir yerde de bulunmaz."

Ruh, beden tümünü ihata eden sıfatlarıyla her hücrenin yanında olmakla birlikte, maddî ve kesif bir varlık olmadığı için hiçbir organda mekân tutmuş değildir.

Bu hakikat ukde-i hayat için de aynen geçerlidir. O da ağacın tamamını ihata ettiği halde hiçbir yerde bulunmaz.

Mahlûkatın en aşağı mertebesinde olan ağacın binlerce meyve ve yaprağının Allah'ın bir kanunu, iradesinin bir cilvesi ile bir merkezden tedbir ve idare edilmesi ve bir meyvenin idaresi diğer meyvenin idaresine mâni olmaması nasıl gözümüz önünde cereyan ediyorsa, aynı şekilde maddeden münezzehten olan Allah da bir anda sosuz işleri birlikte, karıştırmaksızın yapıyor.